

Megjelent a
GAZDASÁG & TÁRSADALOM
2010/1 számában

**A nyugdíjasok és a munkaképes korú népesség
arányának alakulása az EUROSTAT adatbázisa alapján**

Készítette:

Hablicsekné Richter Mária

biztosításmatematikus

Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság

mrichter@freemail.hu

Tárgyszó:

Nyugdíj.

Munkaképes korú népesség.

Időskori függőségi ráta.

Nyugdíjasok a munkaképes korúak százalékában.

Előrejelzés.

Bevezetés

Világszerte napirenden van a nyugdíjrendszerek korszerűsítése, reformja, azzal a céllal, hogy megfeleljenek a hosszú távú kihívásoknak.

A társadalombiztosítás és azon belül a nyugdíjrendszer biztosításmatematikai értékeléséhez a gazdasági helyzet elemzésén, a demográfiai feltételek vizsgálatán, a nyugdíjasok számán, a nyugdíjasok népességen belül arányán túl szükséges előrejelzést készíteni a nyugdíjasokra vonatkozóan.

A népességváltozások nagy hatással lesznek a munkaképes korú népességre, a nyugdíjasok számára, a nyugdíjasok népességen belüli arányára, a nyugdíjasok és a munkaképes korú népesség arányára. A népességváltozások befolyásolni fogják a nyugdíjrendszerek jövőbeli bevételeit és a kiadásait, továbbá a vállalatok járulékfizetési kötelezettségét is.

Ezen összeállítás célja, hogy a **nyugdíjas ellátottak és a munkaképes korú népesség arányára adjon előrejelzést Magyarországra és az Európai Unió tagállamaira.**

A dolgozat első része bemutatja a nyugdíjasok létszámát a munkaképes korú népesség létszámának százalékában 2006. december 31-én.

A tanulmány következő része bemutatja a népesség öregedésének alakulását 1995-től 2050-ig, illetve az idős korúak össznépességen belüli arányát jól mutató idős népesség függőségi rátájának várható növekedését. A becslést 2050-ig az Eurostat adatállománya tartalmazza.

Az összeállítás fő fejezete a vállalatok munkaerő tervezése, járulékfizetési kötelezettségeinek alakulása, továbbá a nyugdíjkiadások tervezése szempontjából fontos **nyugdíjas ellátottak és a munkaképes korú népesség arányának** várható alakulását az Európai Unió tagországaiban 2050-ig. A becslés az Eurostat által közölt idős népesség függőségi rátájának várható alakulására támaszkodik.

Az összeállítás a **nyugdíjas ellátottakra fókuszál**. Az Európai Unió tagállamai közül Belgium, Hollandia és az Egyesült Királyság által megadott adatok a nyugdíjas ellátottak létszámára vonatkozóan hiányosak, ezért 24 tagállam által közölt számadatokat elemezzük. Mindenütt kiemeljük a Magyarországra vonatkozó értékeket. A nyugdíjas ellátottak számára közölt adatok **2006. december 31-ére** vonatkoznak. Ezért a népességre vonatkozó értékek **2007. január 1-jére** lettek közölve. A két időpont gyakorlatilag így egyezik meg, ezért a két adatállományt jól lehet együtt vizsgálni. Az elérhető adatokból főleg a társadalombiztosításhoz szükséges **teljes népességre** vonatkozókat elemzem.

A felhasznált adatok bemutatása

A **nyugdíjas ellátottak adatai** az EUROSTAT (Európai Statisztikai Hivatal) adatbázisából valók, **2009. évi állapot** szerint. Ez az **első alkalom**, hogy nyugdíjasokra vonatkozó **adatok** publikálva lettek. Az adatok az ESSPROS önálló moduljából, az ellátottak száma modulból származnak. **Az országok 2008-ban küldték** meg az EUROSTAT részére az általuk főként **2006. december 31-ére összeállított**, nemekre bontott adatokat. Az országok általános szabály szerint gyűjtik az adatokat, úgy, hogy elkerüljék a többszörös számbavételt.

A népeségi adatok szintén az EUROSTAT adatbázisából valók, 2009. évi állapot szerint 2007. január 1-jére vonatkoznak; az Európai Unió 27 tagállamának összességére és a 27 tagállamra külön-külön adottak a teljes népességre és nemek szerint egyaránt.

Az idős népesség függőségi rátájának alakulására vonatkozó adatokat (1995-től 2050-ig) is az EUROSTAT adatbázisából vettem.

Jelen összeállítás az ellátottak számát vizsgálja, megvizsgálja **a nyugdíjas ellátottak arányát a munkaképes korú népességhez viszonyítva.**

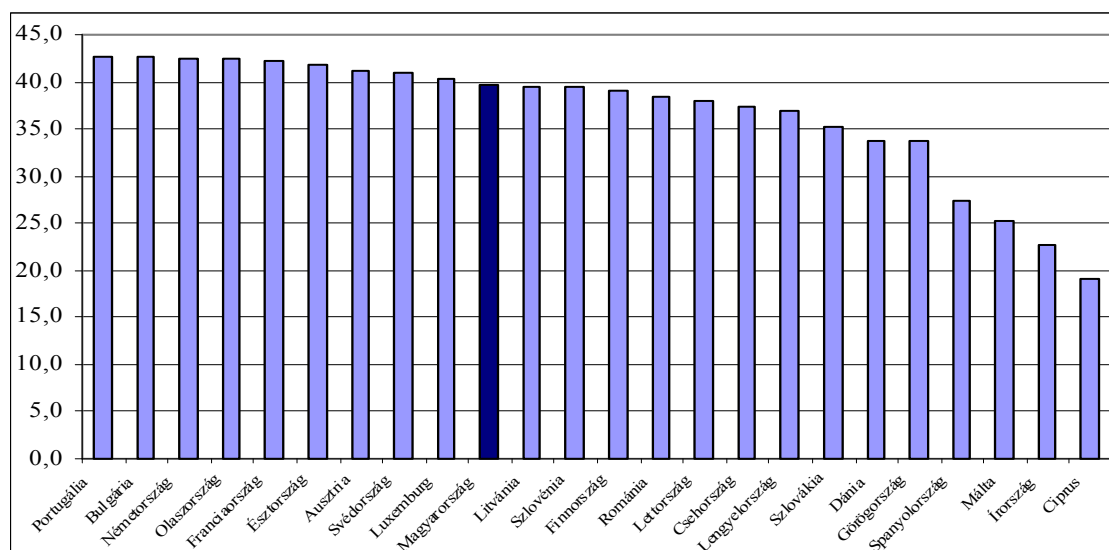
Az **Európai Unió** tagállamai közül Belgium, Hollandia és az Egyesült Királyság által megadott adatok a nyugdíjas ellátottak létszámára vonatkozóan hiányosak, ezért a továbbiakban a többi **24 tagállam** által közölt számadatokat elemezzük. A nyugdíjas ellátottak számára közölt adatok 2006. december 31-ére vonatkoznak. Ez az időpont lényegében megegyezik 2007. január 1-jével, melyre a népességre számított értékek adottak.

Az EUROSTAT (Európai Statisztikai Hivatal) értelmezésében a 0-14 éveseket tekintik fiatalnak és a 65 év felettieket idősnek. A 65 éves és a felettieket gazdaságilag inaktívnak tekintik, míg a munkaképes korú népességnek a 15 éves és a 64 éves kor közöttieket tekintik. Megjegyzem, hogy a legfiatalabb évjáratokban a keresők száma kicsi, országonként nagyon különböző mértékű.

A nyugdíjas ellátottak a munkaképes korú népességhez viszonyítva

Ebben a tanulmányban a **nyugdíjasokra** vonatkozó vizsgálattal foglalkozom. Elemzem a nyugdíjasokat a munkaképes korú népességhez viszonyítva. Azért tartom fontosnak kiszámolni az aktívkorú népességhez viszonyítva nyugellátásban részesülők arányát az Európai Unió országok esetében, mert az aktívak ezen belül a foglalkoztatottak járulékbefizetései fedezik a nyugdíjak finanszírozhatóságát. Az 1. ábra mutatja a nyugdíjasok létszámát a munkaképes korú népesség létszámának százalékában 2006. december 31-én. Általánosságban kijelenthetjük, hogy az Európai Unió legtöbb országában a nyugdíjban részesülők és a munkaképes korú népesség létszámának aránya 40% körül van. Legmagasabb az arány Portugáliában és Bulgáriában 42,71%-kal. 40% felett van még további 7 országban, nevezetesen: Németországban, Olaszországban, Franciaországban, Észtországban, Ausztriában, Svédországban és Luxemburgban. **Magyarországon ez az aránya 39,71%**, amivel az Európai Unió országai között a középmezőnyben foglalunk helyet. Alacsony az arány Görögországban, Spanyolországban, Máltán, Írországon és Cipruson.

A nyugdíjasok létszáma a munkaképes korú népesség létszámának százalékában 2006. december 31-én

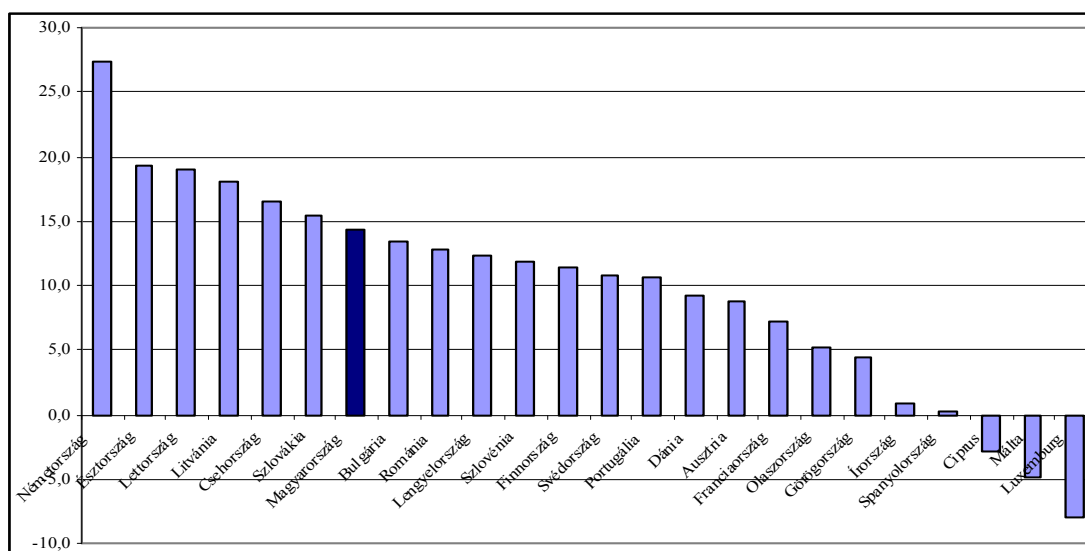

1. ábra

A továbbiakban vizsgáljuk a nyugdíjasok létszáma és a munkaképes korú népesség létszámának arányát nemek szerint.

A 2. ábra mutatja a nyugdíjasok létszámának és a munkaképes korú népesség létszámának arányainak nemek közötti különbségét százalékpontban. Ez azt jelenti, hogy a nyugdíjas nők számát elosztjuk a munkaképes korú női népesség számával, ezt az arányt százalékban vesszük, ebből kivonjuk a szintén százalékban számolt nyugdíjas férfiak arányát a munkaképes korú férfinépességen belül. A legtöbb Európai Unió országban a **rövidebb férfi élettartamok következtében a nyugdíjas férfiak aránya a munkaképes korú férfinépességhez viszonyítva lényegesen alacsonyabb, mint a nyugdíjas nők aránya a munkaképes korú női népességhez számítva.** A kétféle arány különbségét tekintve azt találjuk, hogy kiemelkedően nagy az érték Németország esetében 27,4 százalékponttal, továbbá magasabb értékeket mutató országok sorrendben Észtország 19,25, Lettország 19,0, Litvánia 18,1, Csehország 16,49, Szlovákia 15,45. **Magyarország esetében 14,27 százalékpontot** kapunk. A legkisebb a különbség a nőkre és a férfiakra számolt érték között Írországban (0,83) és Spanyolországban (0,27). Van viszont három tagállam, ahol a férfi ellátottak aránya nagyobb, mint a női ellátottak aránya. Ezek az országok a következők: Ciprus, Málta, Luxemburg. Ciprus és Málta esetében kevesebb a női nyugdíjas, mert a nők részvétele a munkaerőpiacon viszonylag új jelenség. Luxemburg esetében a nyugdíjak jelentős részét utalják az országon kívülre, akiknek jelentős része férfi.

A nyugdíjas ellátottak és a munkaképes korú népesség arányainak nemek közötti különbsége százalékpontban

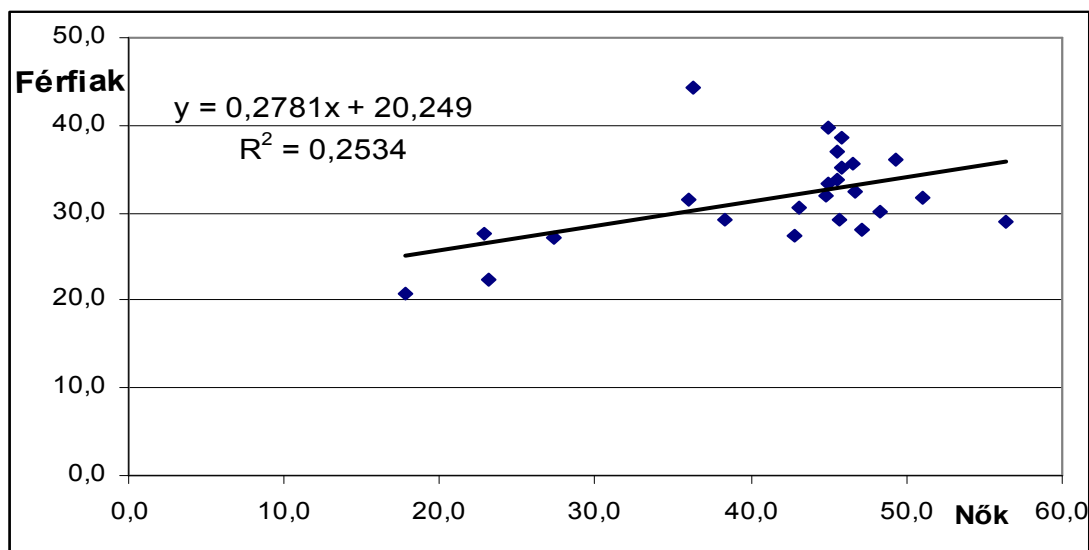
2. ábra

A továbbiakban megvizsgálom: van-e összefüggés a nyugdíjas ellátottak és a munkaképes korú népesség arányát tekintve a nemek között. Arra a kérdésre keresem a választ, hogy az

Európai Unió országai esetében milyen szoros kapcsolat van a férfiakra és a nőkre számolt nyugdíjas ellátottak és munkaképes korú népesség arányában. A két változó közötti összefüggés — lineáris kapcsolat — szorosságának megállapítására a korrelációs vizsgálatot használok. Az **Európai Unió 24 tagállamával** számolt **korrelációs együttható** értéke a nyugdíjas nők aránya a munkaképes korú női népességben és a nyugdíjas férfiak aránya a munkaképes korú férfi népességben között **0,5034**. Ez azt mutatja, hogy e két változó között laza kapcsolat van, továbbá az egyik változó növekedése a másik változó növekedését vonja maga után. Az összetartozó értékpárookra illesztett lineáris regressziós egyenes egyenlete:

$$y = 0,2781x + 20,249 \quad (R^2 = 0,2534)$$

A nyugdíjas nők aránya a munkaképes korú női népességben és a nyugdíjas férfiak aránya a munkaképes korú férfi népességben közötti kapcsolat pontdiagramja

3. ábra

A továbbiakban keresem azt az esetet, amikor a két változó közötti kapcsolat nem ilyen laza. A nyugdíjasok aránya a munkaképes korú népességhez viszonyítva Németország esetében a nőkre számolt érték kiugróan nagy a férfiakhoz viszonyítva, Luxemburg esetében viszont fordítva. A következő számításnál **Németországot** (legnagyobb érték) és **Luxemburgot** (legkisebb érték) **kihagyom**. Az **Európai Unió többi 22 tagállamával** számolt **korrelációs együttható** értéke a nyugdíjas nők aránya a munkaképes korú női népességben és a nyugdíjas férfiak aránya a munkaképes korú férfi népességben között **0,7489**. Ez azt mutatja, hogy e két változó között lényegesen szorosabb kapcsolat van, mintha Németországot és Luxemburgot is

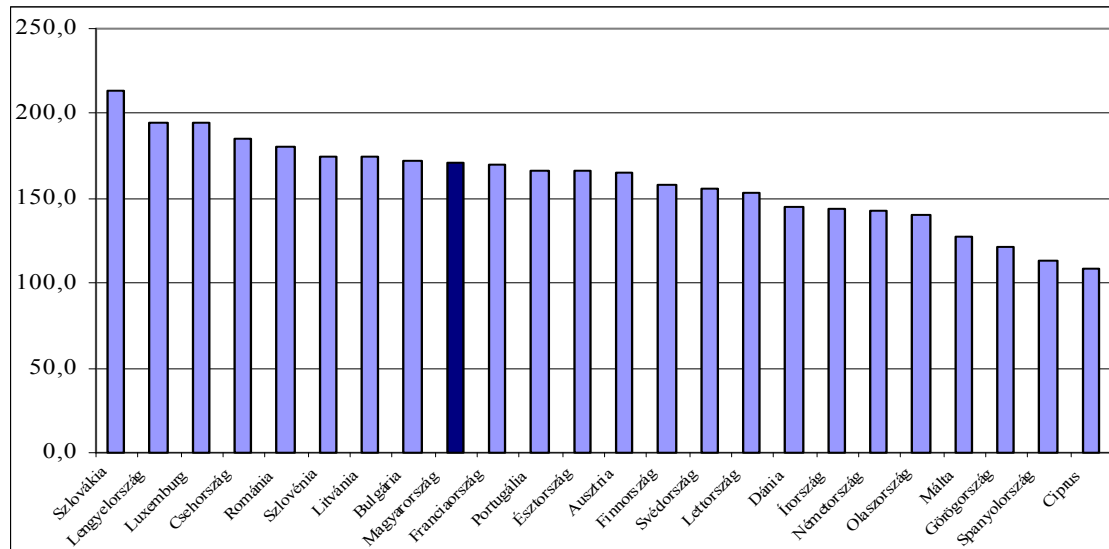
figyelembe veszem. Az összetartozó értékpárokra illesztett lineáris regressziós egyenes egyenlete: $y = 0,3851x + 15,72$ ($R^2=0,5608$)

A nyugdíjas ellátottak a 65 éves és idősebb népességhez viszonyítva

A továbbiakban a nyugdíjasokra vonatkozó vizsgálatot a nyugdíjas ellátottaknak a 65 éves és idősebb népességhez viszonyított arányával folytatom. Az előrebecslés elkészítéséhez fontosnak tartom, hogy kiszámoljam az Európai Unió országok esetében az idős népességhez viszonyítva a nyugellátásban részesülők arányát.

A 4. ábra mutatja **a nyugdíjasok létszámát a 65 éves és idősebb népesség létszámának százalékában** 2006. december 31-én. Általánosságban kijelenthetjük, hogy az Európai Unió legtöbb országában a nyugdíjasban részesülők és a 65 éves és idősebb népesség létszámának aránya 150%-nál nagyobb. Legmagasabb az arány Szlovákiában 213,4%-kal. Ez követi Lengyelország, Luxemburg, Csehország, Románia Szlovákia, Litvánia, Bulgária. Magyarországon ez az aránya 171,49%.Nyolc tagállamban nem éri el a 150%-ot ez az arány, közülük legalacsonyabb Máltán, Görögországban, Spanyolországban és Cipruson. Azokban az országokban (Olaszország, Németország), ahol az idős népesség aránya magas, ott a nyugdíjas ellátottak aránya az idősekhez viszonyítva kicsi. Azokban a tagállamokban, ahol a nyugdíjkorhatár alacsony (főleg a volt szocialista országok) ott ez az arány nagy.

**A nyugdíjasok létszáma a 65 éves és idősebb népesség létszámának százalékában 2006.
december 31-én**

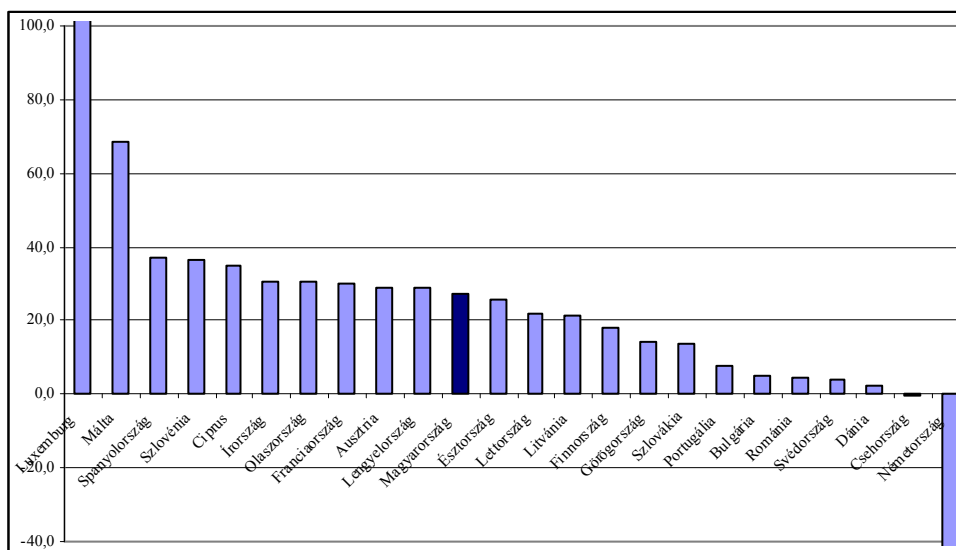

4. ábra

A továbbiakban vizsgáljuk a nyugdíjasok létszáma és a 65 éves és idősebb népesség létszámának arányát nemek szerint.

Az 5. ábra mutatja a nyugdíjasok létszámának és a 65 éves és idősebb népesség létszámának arányainak nemek közötti különbségét százalékpontban. Ez azt jelenti, hogy a nyugdíjas férfiak számát elosztjuk a 65 éves és idősebb férfiak számával, ezt az arányt százalékban vesszük, ebből kivonjuk a szintén százalékban számolt nyugdíjas nők arányát a 65 éves és idősebb nőnépességen belül. **A nyugdíjas férfiak aránya a 65 éves és idősebb férfinépességhez viszonyítva lényegesen magasabb, mint a nyugdíjas nők aránya a 65 éves és idősebb nőnépességhez számítva**, ennek az az oka, hogy a rokkantsági nyugdíjasok között több a férfi mint a nő. A kétféle arány különbségét tekintve azt találjuk, hogy kiemelkedően nagy az érték Luxemburg esetében 112,71 százalékponttal, amit Málta követ 68,65%-kal, továbbá magasabb értékeket mutató országok sorrendben Spanyolország, Szlovénia, Ciprus, Magyarország esetében 27,23 százalékpontot kapunk. A férfiakra és a nőkre számolt érték között Csehországban (-0,56) alig van különbség. Németországban viszont a férfiakra számolt érték jelentősen kisebb, mint a nőkre számított arány.

A nyugdíjas ellátottak és a 65 éves és idősebb népesség arányainak nemek közötti különbsége százalékpontban

5. ábra

Az időskori függőségi ráta

A népesség öregedését általában az időskorúak össznépességen belüli arányának növekedésével jellemezhetjük.. Az EUROSTAT (Európai Statisztikai Hivatal) értelmezésében a 0-14 éveseket tekintik fiatalnak és a 65 év felettieket idősnek. A 65 éves és a felettieket gazdaságilag inaktívnak tekintik, míg a munkaképes korú népességnek a 15 éves és a 64 éves kor közöttieket tekintik.

A nyugdíjrendszer fenntarthatóságát nagymértékben a potenciális járulékfizetők és a járadékélvezők viszonya határozza meg, amit az idős népesség függőségi rátájával mérhetünk.

Az idős népesség függőségi rátájánál az időseket viszonyítjuk az aktívkorúakhoz.

$$\text{Idős népesség függőségi rátája} = \frac{\text{65 éves és idősebb népesség}}{\text{15–64 éves népesség}}$$

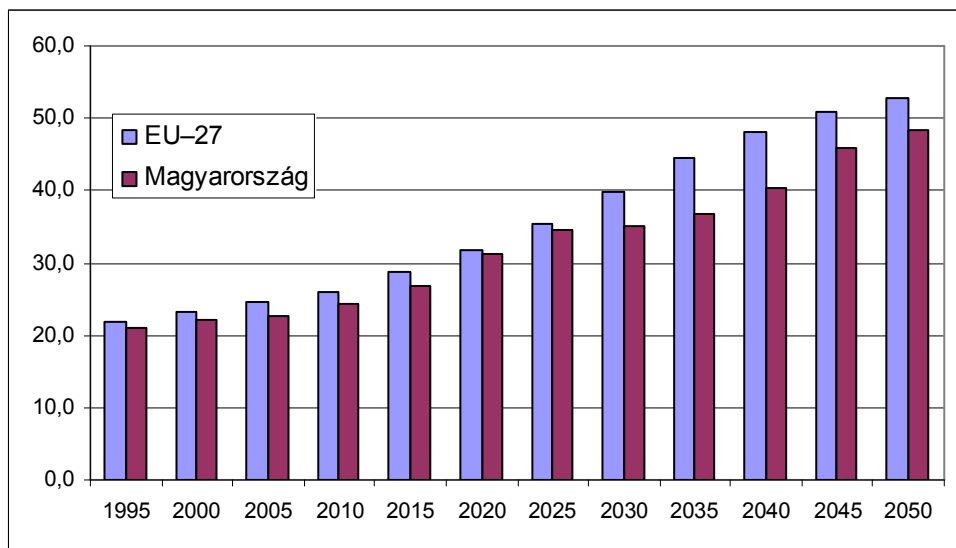
A 6. ábra mutatja az idős népesség függőségi rátáját az Európai Unió 27 tagállamának átlagára és Magyarországra számolva 1995-től 2050-ig.

Az idős népesség függőségi rátája az Európai Unió 27 tagállamának átlagát tekintve 1995-ben 21,9%, 2005-ben 24,6%, amit 2025-re 35,5 %-ra, 2050-re – nem tévedés – 52,8%-ra becsülnek.

Magyarországon az idős népesség függőségi rátája 1995-ben 20,9%, 2005-ben 22,8% volt. Az előreszámítás szerint az arány értéke 2025-ben 34,5%, 2050-ben pedig 48,3%.

Megállapítható az idős népesség függőségi rátájáról, hogy **Magyarországra számolt értékek közel vannak az Európai Unió 27 tagállamának átlagához.** Mindkét esetben az értékek folyamatosan emelkednek, az Európai Unió 27 tagállamának átlaga minden esetben nagyobb, mint a magyarországi érték.

Az idős népesség függőségi rátája

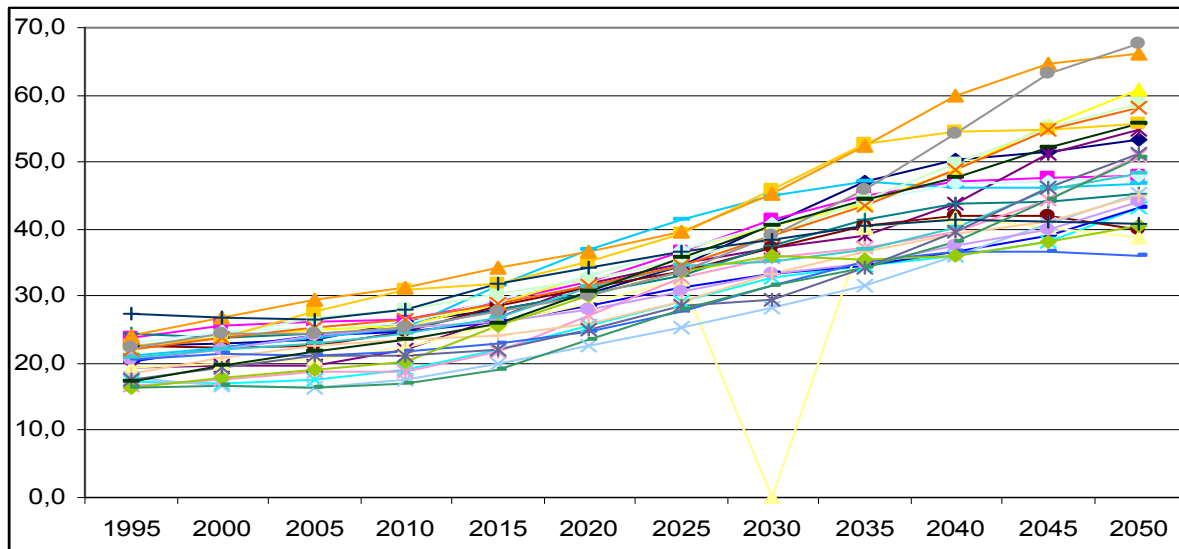

6. ábra

A 7. ábra adja meg az idős népesség függőségi rátáját az Európai Unió tagországaiban 1995 és 2050 között. 1995-ben a legkisebb az idős népesség függőségi rátája Máltán és Szlovákiában (16,3%), legmagasabb Svédországban 27,4%-kal.

A grafikon jól szemlélteti, hogy az országokra számított értékek 1995 és 2050 között végig nagyon különbözőek.

Az idős népesség függőségi rátája az Európai Unió tagállamaiban

7. ábra

2005-ben az idős népesség függőségi rátájának nagysága alacsony Szlovákiában, Írországban, Cipruson, magas viszont Belgiumban, Svédországban, Görögországban, Németországban, a legmagasabb Olaszországban.

2025-ben a becslések szerint az idős népesség függőségi rátája a legalacsonyabb lesz Írországban, továbbá alacsony lesz Luxemburgban, Szlovákiában, Romániában, magas viszont Németországban, Olaszországban. A legmagasabb értéket Finnországra jelzik előre.

Látható, hogy az idős népesség függőségi rátája minden országban jelentősen emelkedni fog a következő időszakban. 2050-re az időskorúak száma az aktív korúak számának közel a felével (Magyarország), egyes országokban a kétharmadával (pl. Olaszország, Spanyolország) egyezik meg. Az előreszámítás szerint az EU-27 átlagában 100 aktív korúra már 53 időskorú jut 2050-ben.

Az időskorúak népességen belüli arányának nagyfokú emelkedése hosszú távon nagy kihívást jelent a nyugdíjrendszerek és a vállalatok számára egyaránt.

Nyugdíjasok és munkaképes korú népesség arányának alakulása

A nyugdíjrendszer fenntarthatóságát jelentősen a potenciális járadékélvezők és a járulékfizetők viszonya határozza meg. **Jelen tanulmány célja, hogy a nyugdíjasok és az eltartók arányára**

adjon előrejelzést az Európai Unió tagállamaira 2050-ig. **Kiszámításra kerül a nyugdíjas ellátottak létszámának és a munkaképes korúak létszámának aránya** az Európai Unió azon 24 tagállamára, ahol nyugdíjasra vonatkozó adatok elérhetők. Belgium, Hollandia és az Egyesült Királyság által a nyugdíjas ellátottakra megadott adatok hiányosak ezért ezek az országokra előrejelzés nem készíthető. **A becsléshez az Eurostat által megadott idős népesség függőségi rátáját használom fel.** A nyugdíjasok és a munkaképes korú népesség arányának kiszámításához felhasználom a nyugdíjasok és a 65 éves és idősebbek arányát (Az Eurostat alapadatai alapján számítottam), továbbá a 65 éves és idősebbek és a munkaképes korú népesség arányát (Az Eurostat által adott értékek). A számításokat a következő összefüggés felhasználásával készítem el:

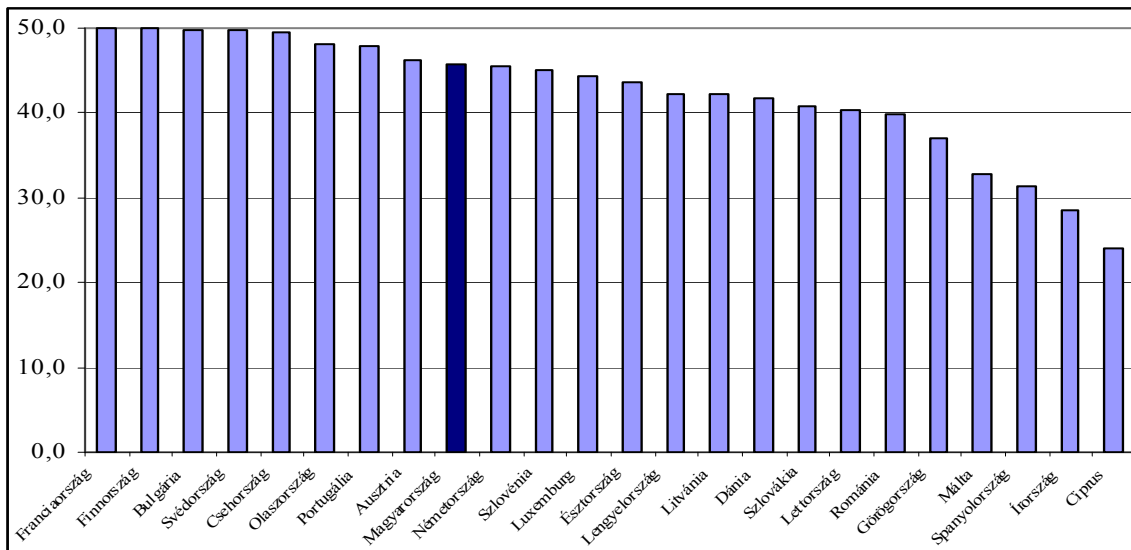
$$\frac{\text{nyugdíjas}}{\text{munkaképes}} = \frac{\text{nyugdíjas}}{65+} \cdot \frac{65+}{\text{munkaképes}}$$

1. Alap változat

A nyugdíjasok és a munkaképes korú népesség arányának előrejelzésének elkészítéséhez kiindulásként az **Eurostat által megadott idős népesség függőségi rátáját** használom fel. Továbbá megtartom az előzőekben **kiszámított nyugdíjasok arányát az idős népességhez viszonyítva.** (A nyugdíjasok létszámát osztottam a 65 éves és idősebbek létszámával.) Ez azt jelenti, hogy minden Európai Uniós ország esetében minden évre az Eurostat által közölt idős népesség függőségi rátáját használom fel. Továbbá minden EU tagállamra az én számításom eredményeként kapott nyugdíjas idős népesség arányt veszem a számításokhoz.

Az előrejelzés eredményéről a következőket állapíthatom meg. Általánosságban elmondható, hogy végig a nyugdíjasok létszáma a munkaképes korú népességhez viszonyítva az Európai Uniós országok esetében nagyon különböző értéket ad. 2010-ben Németországban várható az arány 44,2%-kal a legnagyobbra, a legkisebb értéket Ciprus esetében lehet 20,8%-kal. Magyarország esetében 41,7%-ot kapunk. A 8. ábra mutatja a nyugdíjasok létszámát a munkaképes korú népesség létszámának százalékában **2015-ben** az Európai Unió azon tagállamiban, melyre a előrejelzés elkészítéséhez adatok állnak rendelkezésre. A becslés eredményeként Franciaországban 50,1%-os érték a legnagyobb, továbbá 50% körüli még a következő országokban: Finnország, Bulgária, Svédország. **Magyarországra 45,8%-os** a becslés eredménye. A legkisebb értéket Ciprus esetében kaptam 24,1%-kal.

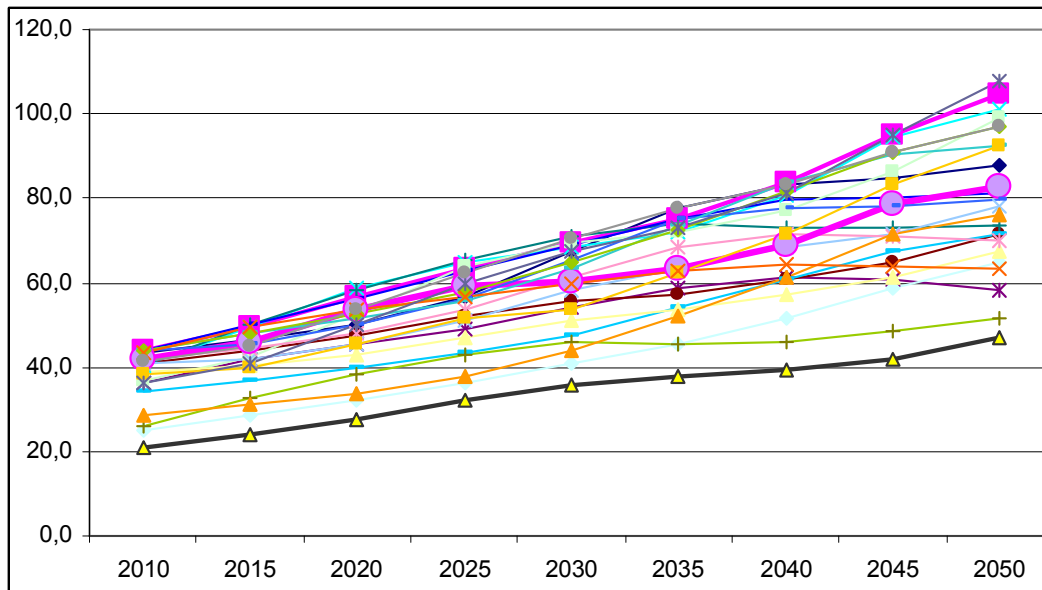
A nyugdíjasok létszáma a munkaképes korú népesség létszámának százalékában 2015-ben

8. ábra

2020-ban Csehország adja a legnagyobb arányértéket 58,7%-kal, a sort Finnország, Bulgária, Franciaország, Szlovénia, **Magyarország** követi. 2025-re a becslés eredményeként az élen Finnország, Csehország, Lengyelország áll. 2050-re 100%-nál nagyobb érték adódik Szlovákia, Bulgária és Csehország esetében. **Magyarországra vonatkozó érték 82,8% lenne.** Dániában (58,1%) kevésbé növekszik az érték, mint a többi EU tagállamban. Svédország, Írország és Finnország esetében is megállapítható, hogy a hányados értéke kisebb ütemben növekszik, mint a többi tagállamnál. Végig megtartja viszonylagos alacsony értékét Ciprus és Málta.

A nyugdíjasok létszáma a munkaképes korú népesség létszámának százalékában az Európai Unió országában

9. ábra

Fontos kiemelni, hogy a nyugdíjas ellátottak számát és ezzel együtt a nyugdíjasok és a munkaképes korúak arányát is nagyon sok tényező határozza meg, többek között:

- az aktív személyek munkaerőpiacról való kilépésének kora,
- az országban érvényes nyugdíjkorhatár,
- a népesség korösszetétele,
- az emberek életkilátásai,
- az ország gazdasági fejlettsége.

A nyugdíjas ellátottak arányának vizsgálatánál meg kell jegyezni, hogy az Európai Unió országai nagyon különbözőek.

Írországban ahol legmagasabb az aktív személyek munkaerőpiacról való kilépési kora (2005-ben 64,1 év), ott a nyugdíjas ellátottak aránya nagyon alacsony a munkaképes korúakhoz viszonyítva. Ezzel szemben Szlovéniában, Franciaországban, Szlovákiában, ahol az aktív személyek fiatalabban hagyják el véglegesen a munkaerőpiacot, az ellátottak aránya magasabb.

Azokban az országokban, ahol a nyugdíjkorhatár magasabb, mint Európa más országaiban ilyenek például a skandináv országok (Dánia, Finnország, Svédország), ott ez csökkentőleg hat a nyugdíjasok számára és ezzel együtt a nyugdíjasok arányára is. Ezzel ellentétben azokban az országokban, ahol jelenlegi nyugdíjkorhatár alacsony (Bulgária, Csehország, Magyarország, Szlovákia, Szlovénia) ott az előrejelzés magas értékeket ad. Fontos megjegyezni, hogy a különböző országokban az elkövetkező években bekövetkező egymástól eltérő nyugdíjkorhatár emelés ezeket az előrejelzett értékeket jelentősen módosítani fogja.

Ha a népesség korösszetételét vizsgáljuk, azt várjuk, hogy ahol a népesség idősebb, ott az ellátottak száma is magasabb értéket vesz fel. Jelenleg a legidősebb népesség Olaszországban, Németországban található, ahol a 60+ évesek aránya 25% feletti, ennek megfelelően az ellátottak munkaképes korú népességhez viszonyított aránya is itt magas.

Görögország különleges eset, ahol azért alacsony a nyugdíjasok aránya a munkaképes korú népességhez viszonyítva, mert jelentős számú személy a nyugdíját az országon kívülről kapja és nem a görög nyugdíjrendszeren keresztül.

Spanyolországban, Cipruson, Máltán az ellátottak száma alig lépi túl a 65 éves és idősebb népesség létszámát. Ezekben az országokban a női részvétel a munkaerőpiacon viszonylagosan új jelenség. Továbbá ezek azok a tagállamok, ahol a férfi ellátottak száma jóval meghaladja a női ellátottak számát. Az elkövetkező évtizedekben ezekben az országokban a nők munkaerőpiacon való részvételének emelkedése miatt az előrejelzés értékeit is változni fognak.

Luxemburg esetében az ellátottak százalékos aránya félrevezető lehet, mivel a nyugdíjak jelentős hányadát olyan személyeknek fizetik ki, akik az országon kívül élnek.

2. Ötös változat

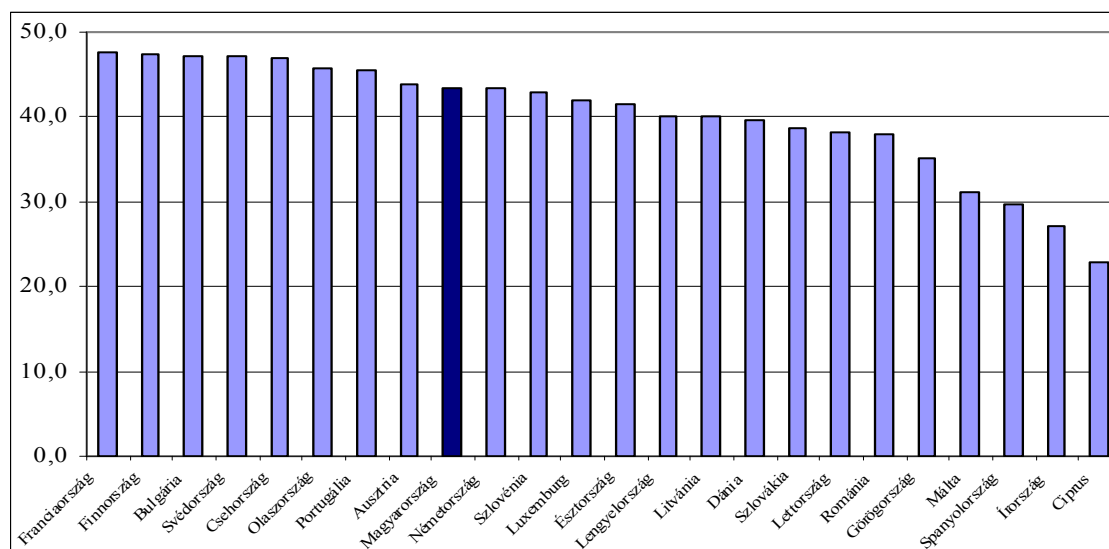
A nyugdíjasok és a munkaképes korú népesség arányának előrejelzésének elkészítéséhez továbbra is az Eurostat által megadott idős népesség függőségi rátáját használom fel, alkalmazom az előzőekben kiszámított nyugdíjasok arányát az idős népességhez viszonyítva. (Ami azt jelenti, hogy a nyugdíjasok létszámát osztottam a 65 éves és idősebbek létszámával.) Ebben a változatban is minden évre az Európai Unió országokra az Eurostat által közölt idős népesség függőségi rátáját használom fel. Továbbá minden EU tagállamra az én számításom

eredményeként kapott nyugdíjas idős népesség arányt veszem a számításokhoz. Viszont abból indulok ki, hogy **a nyugdíjasok aránya az idős népességhez viszonyítva kisebb lehet.** Gondolok itt a nyugdíjkorhatár emelkedésére, a rokkantsági nyugdíjas arányának csökkenésére, továbbdolgozási okokra. **Az Európai Unió tagállamok mindegyikében ez különböző mértékben** fog bekövetkezni. Sőt lesznek olyan országok, ahol a folyamat ellentétes lesz, vagyis a nyugdíjasok aránya az idős népességhez viszonyítva növekedni fog. Példaként említem Ciprust, Máltát ahol a nők munkaerőpiacon való részvételének emelkedésének következtében egyre többen fogják megszerezni a nyugdíjjogosultságot. Az alábbiakban én egy egységes számítást adok meg. Feltételezem a következő: legyen a nyugdíjasok esetében öt százalékos csökkenés.

Az előrejelzés eredményeként azt kaptam, hogy 2010-ben a nyugdíjasok létszáma a munkaképes korú népességhez viszonyítva az Európai Unió országok esetében továbbra is nagyon különböző értékeket ad. Németországban várható az arány 42%-kal a legnagyobbra, a legkisebb értéket Ciprus esetében lehet 19,8%-kal. Magyarországra számítva 39,6% adódik.

A 10. ábra mutatja a nyugdíjasok létszámát a munkaképes korú népesség létszámának százalékában **2015-ben** az Európai Unió azon tagállamiban, melyre az előrejelzés elkészítéséhez adatok állnak rendelkezésre. A becslés eredményeként Franciaországra lesz a legnagyobb az érték 47,6%-kal, **Magyarországra 43,5%-ra** változik a becslés eredménye. A legkisebb értéket Ciprus esetében kaptam 22,9%-kal.

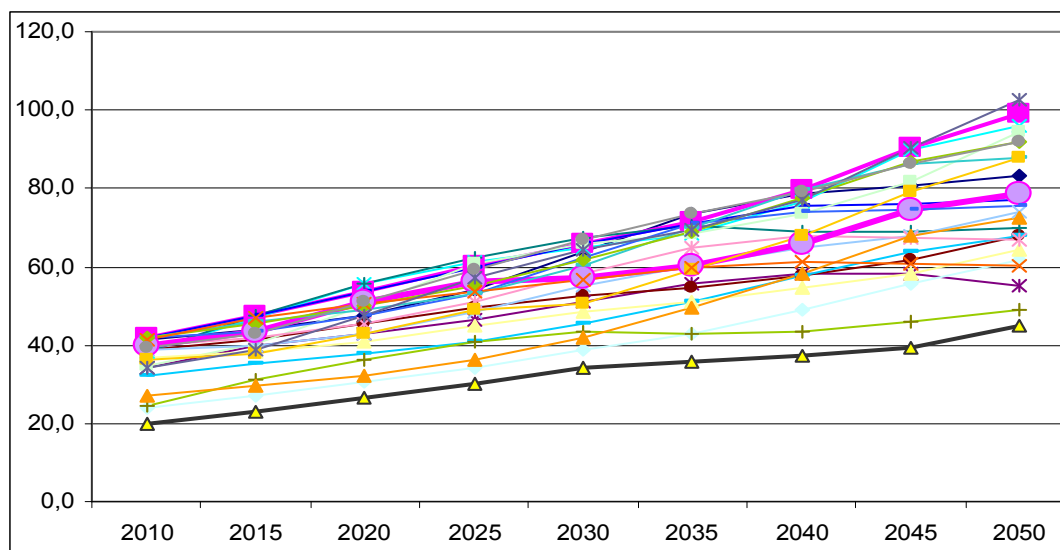
A nyugdíjasok létszáma a munkaképes korú népesség létszámának százalékában 2015-ben

10. ábra

2020-ban Csehország adja a legnagyobb arányértéket 55,8%-kal, a sort Finnország, Bulgária, Franciaország, Szlovénia, **Magyarország** követi. 2025-re a becslés eredményeként az élen Finnország, Csehország, Lengyelország áll. 2050-re 100%-nál nagyobb érték csak Szlovákia Bulgária esetében marad. Magyarországra vonatkozó érték 78,7% lenne. Dániában kevésbé növekszik az érték, mint a többi EU tagállamban. Svédország, Észtország és Finnország esetében is megállapítható, hogy a hányados értéke kisebb ütemben növekszik, mint a többi tagállamnál. Végig megtartja viszonylagos alacsony értékét Ciprus és Málta.

A nyugdíjasok létszáma a munkaképes korú népesség létszámának százalékában az Európai Unió országában

11. ábra

3. Tizes változat

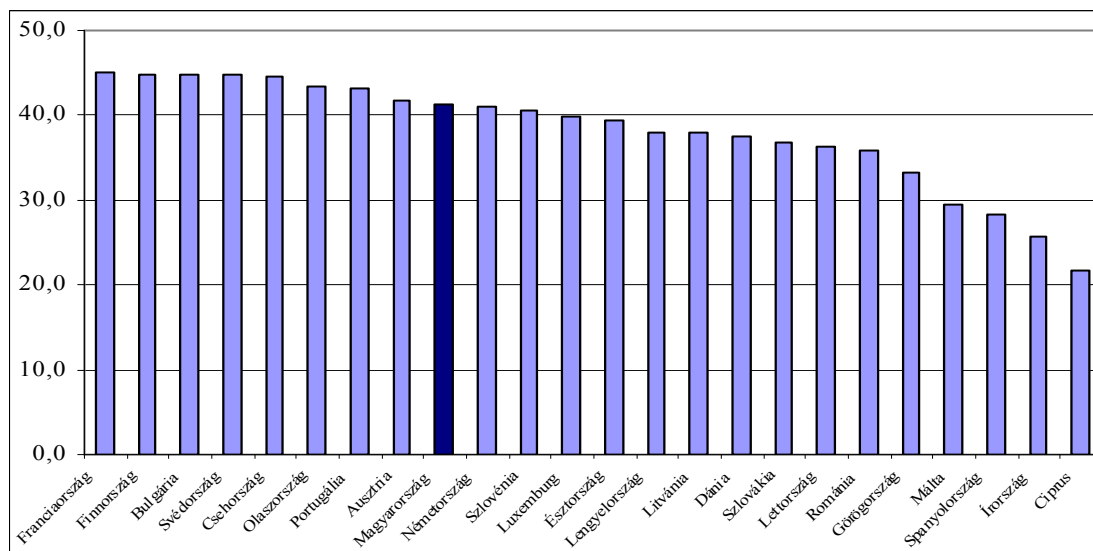
Továbbra is az Eurostat által megadott idős népesség függőségi rátáját használom fel, alkalmazom az előzőekben kiszámított nyugdíjasok arányát az idős népességhez viszonyítva. (Ami azt jelenti, hogy a nyugdíjasok létszámát osztottam a 65 éves és idősebbek létszámával.) Ebben a változatban is minden évre az Európai Unió országokra az Eurostat által közölt idős népesség függőségi rátáját használom fel. Továbbá minden EU tagállamra az én számításom eredményeként kapott nyugdíjas idős népesség arányt veszem a számításokhoz. Viszont abból indulok ki, hogy **a nyugdíjasok aránya az idős népességhez viszonyítva kisebb lehet.** Gondolok itt a nyugdíjkorhatár emelkedésére, a rokkantsági nyugdíjas arányának csökkenésére, továbbdolgozási okokra. Az Európai Unió tagállamok mindegyikében ez különböző mértékben fog bekövetkezni. Sőt lesznek olyan országok, ahol a folyamat ellentétes lesz, vagyis a nyugdíjasok aránya az idős népességhez viszonyítva növekedni fog. Példaként említem Ciprust, Máltát ahol a nők munkaerőpiacon való részvételének emelkedésének következtében egyre többen fogják megszerezni a nyugdíjjogosultságot. Az alábbiakban én egy egységes számítást adok meg. Feltételezem a következő: legyen a nyugdíjasok esetében tíz százalékos csökkenés.

Az **előrejelzés eredményeként** azt kaptam, hogy 2010-ben a nyugdíjasok létszáma a munkaképes korú népességhez viszonyítva az Európai Unió országok esetében továbbra is nagyon különböző értékeket ad. Németországban és Portugáliában várható az arány 39,7%-kal a

legnagyobbra, a legkisebb értéket Ciprus esetében lehet 18,7%-kal. Magyarországra 37,5%-ot ad a becslés.

A 12. ábra mutatja a nyugdíjasok létszámát a munkaképes korú népesség létszámának százalékában **2015-ben** az Európai Unió azon tagállamiban, melyre az előrejelzés elkészítéséhez adatok állnak rendelkezésre. A becslés eredményeként Franciaországra lesz a legnagyobb az érték 45,1%-kal, **Magyarországra 41,2%-ra** változik a becslés eredménye. A legkisebb értéket Ciprus esetében kaptam 21,7%-kal.

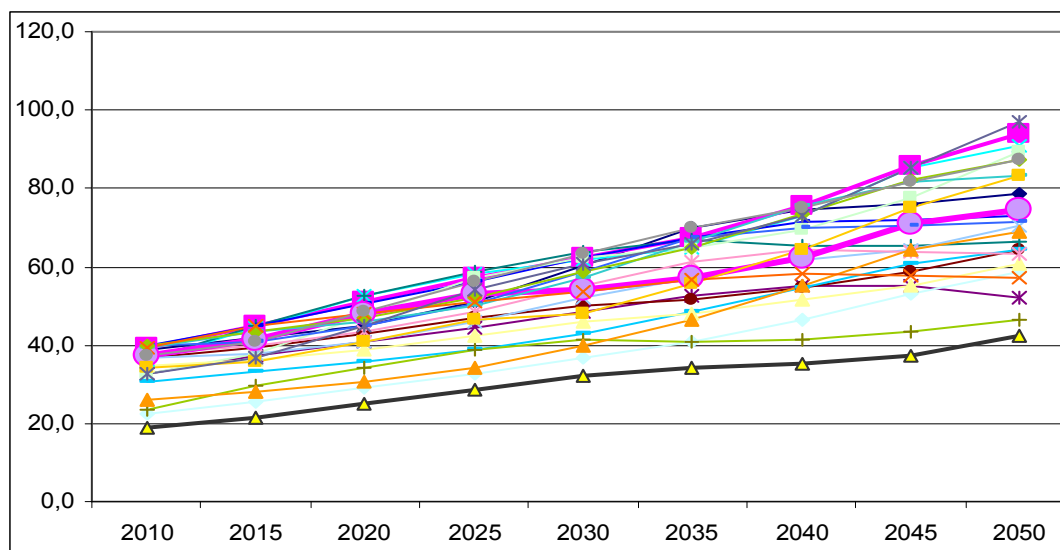
A nyugdíjasok létszáma a munkaképes korú népesség létszámának százalékában 2015-ben

12. ábra

2020-ban Csehország adja a legnagyobb arányértéket 52,8%-kal, a sort Finnország, Bulgária, Franciaország, Szlovénia, **Magyarország** követi. 2025-re a becslés eredményeként az élen Finnország, Csehország, Lengyelország áll. 2050-re 100%-nál nagyobb érték egyetlen országban sem adódik. Magyarországra vonatkozó érték 74,5% lenne. Dániában kevésbé növekszik az érték, mint a többi EU tagállamban, 2050-re 52,3%-ot ad az előrejelzés. Svédország, Észtország és Finnország esetében is megállapítható, hogy a hányados értéke kisebb ütemben növekszik, mint a többi tagállamnál Végig megtartja viszonylagos alacsony értékét Ciprus és Málta.

A nyugdíjasok létszáma a munkaképes korú népesség létszámának százalékában az Európai Unió országában

13. ábra

Összefoglalás

Az Európai Unió legtöbb országában a nyugdíjban részesülők és a munkaképes korú népesség létszámának aránya 40% körül van 2006. december 31-én. Alacsony az arány Görögországban, Máltán, Írországban és Cipruson.

Az Európai Unió országokban általában a **rövidebb férfi élettartamok következtében a nyugdíjas férfiak aránya a munkaképes korú férfinépességhez viszonyítva lényegesen alacsonyabb, mint a nyugdíjas nők aránya a munkaképes korú nőinépességhez számítva.** A legkisebb a különbség a nőkre és a férfiakra számolt érték között Írországban (0,83) és Spanyolországban (0,27). Van viszont három tagállam, ahol a férfi ellátottak aránya nagyobb, mint a női ellátottak arány. Ezek az országok a következők: Ciprus, Málta, Luxemburg.

Az Európai Unióbeli országok jelentős részében a nyugdíjban részesülők és a 65 éves és idősebb népesség létszámának aránya 150%-nál nagyobb.

Az idős népesség függőségi rátája az Európai Unió 27 tagállamának átlagát tekintve 1995-ben 21,9%, 2005-ben 24,6%, amit 2025-re 35,5 %-ra, 2050-re pedig 52,8%-ra becsülnek. A Magyarországra számolt arányok közel vannak az előző értékekhez.

A továbbiakban kiszámoltam azt az **arányt, amit a nyugdíjasok létszáma és a munkaképes korú népességhez viszonyítva ad az Európai Unió tagállamaiban 2050-ig három változatban. Az előrejelzés eredményeként** azt kaptam, hogy a nyugdíjasok létszáma a munkaképes korú népességhez viszonyítva az Európai Unió országok esetében nagyon különböző értéket ad és jelentősen emelkedni fog. Ha a jelenlegi feltételek nem változnának 2050-re lenne olyan ország, ahol ez az arány a 100%-ot is meghaladja.

Summary

On 31st of December 2006 in the most country of the European Union the proportion of the pensioners' number to the population of working age was about 40 %. The proportion of the male pensioners' number to the male population of working age was substantially less than the same indicator for the females. In the significant part of the member states the proportion of the pensioners' number to the population of 65 years old or more was greater than 150 %. The old-age-dependency rate considering the 27 countries of the EU was 21.9 % in 1995 and 24.6 % in 2005 and it is forecasted for 35.5 % in 2025 and 52.8 % in 2050. The values for Hungary are close to the previous averages. In the next decades the proportion of pensioners to the population of working age will be very different in the countries of the EU and will ascend significantly. Assuming unchanged conditions, in 2050 there can be country with more than 100 % for this indicator.

Felhasznált irodalom

- A szociális védelem integrált európai statisztikai rendszere (ESSPROS), Módszertani kézikönyv, Készítette: Dr. Fazekas Rozália, KSH, 2004
- Charles Cossette: Demographic and economic assumptions used in actuarial valuations of social security and pension schemes, International Conference of Social Security Actuaries and Statisticians, Helsinki, 22 May 2007.
- Eurostat „New Cronos” adatbázis, 2009. évi májusi állapot szerint
www.europa.eu.int/comm/eurostat/
- Eurostat (Európai Statisztikai Hivatal) adatbázis, 2009. év júniusi állapot szerint
www.europa.eu.int/comm/eurostat/population
- *Hablicsekné Richter Mária*: Demográfiai feltételek a nyugdíjrendszer működéséhez az EUROSTAT adatbázisa alapján, Nyugdíjbiztosítási Értesítő, 2009. április. 162–172. o.
- *Hablicsekné Richter Mária*: Gazdasági feltételek a nyugdíjrendszer működéséhez az EUROSTAT adatbázisa alapján, Nyugdíjbiztosítási Értesítő, 2009. április. 145–161. o.
- *Hablicsekné Richter Mária*: A szociális védelmi kiadások és bevételek a nyugdíjrendszer tekintetében, ONYF, 2006.
- *Hablicsekné Richter Mária*: Nyugdíjas ellátottak az EUROSTAT adatbázisa alapján, kézirat, Budapest, 2009.
- *Dr. Császár Gyula – Hablicsekné Richter Mária – Hollósné dr. Marosi Judit*: Az öregségi nyugdíjkorhatár emelése, Nyugdíjbiztosítási Értesítő, 2009. ápr. 173–185. o.
- *Hablicsekné Richter Mária*: Demográfiai folyamatok az Európai Unióban, ONYF, Budapest, 2006.
- *Kovacsicsné Nagy Katalin (szerk.)*: Demográfia. KSH és ELTE ÁJTK Statisztikai és Jogi Informatikai Tanszék, Budapest, 1996.
- *Obádivics Csilla*: Területi információs rendszer adatfeldolgozás módszerei, SZIE GTK, 2004.
- Pensions in Europe 2002: expenditure and beneficiaries Statistics in focus, Eurostat 11/2005.
- *Szűcs István (szerk.)*: A tudományos megismerés rendszertana, SZIE, 2008.
- *Ugrósdy György*: Statisztika, SZIE, 2007.